

לא יורים בשקנאים

הכתבה ב"כאן", על ירי של ציידים בשקנאים בבריכות הדגים, ביוזמת הקיבוצים בעלי הבריכות, עוררה תגובות נזעמות. "מעולם לא ירינו ומעולם לא נתנו רשות לירות בשקנאים", אומר ניצן סגל, חבר ניר דוד, המרכז את ענף הדיג במעוז חיים. גם בארגון מגדלי הדגים בישראל טוענים - להד"ם

עודד הון

בבריכות הדגים של קיבוצי עמק המעינות ציידים יורים והורגים שקנאים ברשות הקיבוצים, כדי למנוע מהשקנאים הנודדים מאירופה לאפריקה, לאכול את הדגים בבריכות. זו הייתה המסקנה שקיבלו הצופים מהכתבה שפורסמה במהדור רת החדשות בערוץ "כאן", במוצ"ש לפני שבועיים. הכתבה שעוררה הדם רבים, עוררה גם את חמתו של הפרופ' לזואולוגיה, ירון קציר, מאוניברסיטת בן גוריון, חבר קיבוץ ניר אליהו, שכתב מכתב נזעם לעיתון "הארץ": "שודרה כתבה המציגה הזכחות לירי בשקנאים על מנת לפגוע ולהרוג אותם מעל בריכות הדגים בעמק בית שאן...הציידים, פושעים לכל דבר ועניין, הורו בכתבה שהם נשלחים לבצע את הפשע הזה על ידי 'בעל הבית' שלהם ומקבלים שכר על כך". בשיחה עם "הזמן הירוק" הדגיש קציר, שהוא אוהב טבע וציפורים וכי חבר בתנועה הקיבוצית הוא סבור שזו בושה וחרפה למגדלי הדגים בעמק בית שאן ולתנועה הקיבוצית כולה על מעשים מעין אלה. מרגיזה אותו גם ההיתממות וההצטרקות של ארגון מגדלי הדגים. "השקנאי הוא ציפור מוגנת וישראל חתומה על אמנות בינלאומיות להגנה על חיות הבר ויריות ציידים בשקנאים בכינון ישרי מטנדרים וג'פים הם עבירה בוטה על החוק". אל מכתבו צירף קציר פנייה נרגשת: "אחי הקיבוצניקים, אנשי נוה איתן, מעוז חיים וחמדה - עד כדי כך גדולה המצוקה הכלכלית שאתם שר כרים פושעים על מנת לירות בחיות בר מוגנות? עד כדי כך הידרדרתם?" יצאנו לבדוק "הכעצקתה". האם באמת יורים ציידים בשקנאים, בשי ליחותם של הקיבוצים בעלי בריכות הדגים?

לא יורים, מגרשים

כחמישים אלף שקנאים, לפי הערכות רשות הטבע והגנים, עוברים בישראל בחורשים אקוטבר-נובמבר מדי שנה בדרך מאירופה לאפריקה. חלקם נשארים וחורפים בארץ, עד שחבריהם שבים מאפריקה חזרה צפונה. בשנים האחרונות, עקב הלחימה המתמשכת בסוריה ובטורקיה ודלדול מקורות המזון ושטחי המים, השקנאים מעדיפים את ישראל כיעד. "אירוח" של עשרות אלפי שקנאים, שכל אחד מהם חייב לאכול לפחות ק"ג אחד של דגים ליום, גורם

לענף הדיג נזק של כעשרה מיליון שקל בשנה. יחד עם זאת, מגדלי הדיגים, לטענתם, אינם יורים בשקנאים על מנת לפגוע בהם, אלא רק מגרשים אותם משטח הבריכות, במטרה לשמור על מקור פרנסתם. לשקנאים דרך מיוחדת לתפישת הדגים. חברי הלהקה משתפים פעולה ביניהם, שוחים בחצי גורן ומגרשים ברגליהם את הדגים למים רדודים. בהינתן האות, השקנאים טובלים ראש

הדגים, חיל האוויר ומרכז הצפרות של החברה להגנת הטבע, מקדמים פתרון להקטנת הקונפליקט, על ידי איכוס דגים חסרי ערך מסחרי בבריכות מיוחדות והדגים האלה עוזרים לרשותם של השקנאים בלבד. כשהם שבעים ומאוששים השקנאים יכולים להמשיך את דרכם הארוכה. רשות הטבע והגנים היא הגוף המוסמך, סטטוטורית וביצועית לאכיפת התקנות להגנת חיות הבר, כולל השי

נאי פצוע ורוק בתוך השיחים. ראיתי איך ציידים יורים בשקנאים מתוך שלושה כלי רכב. במשך השנים למדתי על נדירות הציפורים אבל כשנתיקלתי בשקנאים או ציפורים אחרות פצועות הבאתי אותם הביתה ואפילו ביקר אצלי פקח. לדבריו של בן חמו: "זו לא הפעם הראשונה שמפרסמים כתבות על נדירות השקנאים שיש לי חלק בהן. בעבר הופיעו כתבות ב-YNET

שקנאים בבריכות הדגים, צילום אסף סולומון

קנאים. בארגון מגדלי הדגים מדגישים: "אנו פועלים לפי ההנחיות ופי"קוח של רשות הטבע והגנים. אם יש חריגה מהתקנות, הרשות היא הגורם המטפל בהן ולא אורחים הלוקחים את החוק לידיהם. דו"חות הרשות להגנת הטבע לעונת השקנאים הנוכחית מציינות כי כמות השקנאים מירי עומדת על אפס".

אופיר בן חמו (32), תושב בית שאן, הוא האיש שהתריע על הירי בשקנאים בכתבה ב"כאן": "התחלתי את פעילותי כבר לפני שש שנים בעונת הנדירה של הציפורים. בעונה זו אני יוצא לבריכות בעמק המעינות, כל יום חול משעה שמונה עד אחד עשרה ובשבתות חמש עד שש שעות. אני מסתובב בשטח, מצלם ואם אני מוצא בשטח שקנאי פצוע אני קורא לפקח ומעביר אותו לבית חולים לחיות הבר שנמצא בספארי ברמת גן. אני אוהב חיות, אוהב ללכת ברגל ולטייל בטבע ולכן הקמתי עמותה ששמה 'בית שאן אוהבת חיות'. בהתחלה כשטיילתי בבריכות שמעתי יריות וחשבתי שאלה יריות הפחדה כלפי השקנאים, אבל אחר כך ראיתי שקי

וב'ישראל היום' והפעם פנו אליי מ'כאן'. יצאתי אתם לשטח, עם כתב וצלם. אנשים מכחישים ומשקרים ומוציאים אותי כמטומטם בעניין. שקנאי זו חיה מוגנת ואני חושב שעלי להגן עליה".

ניצן סגל, חבר קיבוץ ניר דוד, המרכז את ענף הדיג במעוז חיים, מכחיש לחלוטין את מה שנאמר בכיתבה: "מעולם לא ירינו ומעולם לא נתנו רשות לירות בשקנאים. אנחנו משתמשים באמצעים של תותחי רעש, להפחית השקנאים ושומעים תלונות מחברי מעוז חיים שהם נמציאים כאילו בקיבוץ על גבול רצועת עזה. שיטה נוספת היא לכסות, לפי חות חלק מהבריכות ברשתות, וכבר קרה ששקנאי הסתבך ברשת ונפצע מכך, אבל אלה מקרים בודדים. יש גם מקרים ששקנאים נפצעים או נהרגים כתוצאה מהתקלות בכבלי חשמל".

אחד מחברי הקיבוצים בעמק המעינות המעורב בנושא הנדירה, אמר כי הוא לא מעלה על דעתו שקיבוצניקים יהיו מעורבים בירי על שקנאים. אלה הם מעשים פליליים

שבהם צריכה לטפל המשטרה, והוא מעיר על עצמו ועל חבריו שהם אנישים שומרי חוק ולא היו מעיוס לפי גוע בפרנסה שלהם עצמם.

דוברת ארגון מגדלי הדגים, דר רית אורלי, מוסיפה: "שנים גורמים המנהלים כנגד החקלאים מסע ביוש (שימינג), המבוסס על צילומים ערוכים, שחלקם ישנים וממוחזרים והצגת מצג מעוות של פגיעה מכוונת בבעלי חיים. אופיר בן חמו מורחק כעת בצו בית משפט מבריכות דגים במספר קיבוצים, לאחר התנכלות ממושכת לחקלאים שכללה גם תקיפה של שומר מבוגר במדגה בית אלפא".

בן חמו טוען בתגובה, שכל כתבה וזקוקה לעריכה והוא סיפק סרטונים קשים הרבה יותר שערוץ "כאן" לא מצא לנכון להראותם כי הם קשים לצפייה. הוא גם מסביר את צו ההרחקה שהושת עליו מבריכות במספר קיבוצים בעמק המעינות: "בעונת הנדירה הזאת הקיבוצים הקדימו אותי והוציאו נגדי צו הרחקה במעמד צד אחר". בנימה מסוימת של גאווה הוא מציין שארגון מגדלי הדגים תבע אותו בתביעת לשון הרע על סך של 200,000 ₪. כשהוא נשאל לגבי חלקם של הקיבוצים בשכירת או ברשות שהם נותנים לציידים לירות בשקנאים, הוא אומר: "הציידים שברכבים, הם צד ג' של מגדלי הדגים". בן חמו נשאל אם פעילותו האגרסיבית והתקשורתית בבריכות הקיבוצים בעמק המעינות לא נרבעת מהמתיחות הקיימת בין חלק מתושבי בית שאן לבין חברי הקיבוצים. לדבריו כל פעילותו נובעת מרצון להגן על השקנאים מפגיעות בהם: "אני למשל מסויר בבריכות של קיבוץ שלוחות, בו קיבל אותי מרכז ענף הדיג ללא קושי עם היתר לסייר בהן. במספרה שלי מסתפרים חברי קיבוצים שיש לי אתם קשרי ידידות". הוא מציין. בימים אלה עומד להינתן פסק דין בעניין הרחקתו מהבריכות. בן חמו יכבד לדבריו את פסק הדין אך מבחינתו כל מה שיש לעשות הוא "לאסוף את הנשקים ולמצוא פתרון לשקנאים".

"גידול דגים היא הפרנסה שלנו והרצון לשמור על הטבע ובעלי החיים הוא חלק מהערכים שלנו", אומרים מארגון מגדלי הדגים. "אנחנו מניסים כל הזמן למצוא אמצעים חדשים, ביניהם תותחי קול, רחפנים מצוידים בסירנות, סירות זעירות בשלטר חוק ועוד, שיאפשרו לנו לצמצם את החיכוך בין השקנאים לחקלאים, הכל במסגרת החוק".